

634

FIGYELEM!

Az előadó a szöveget a helyi viszonyoknak megfelelően módosítsa, bővítse, helyi példákkal egészítse ki.

Őszibaracktermesztés

1. kép

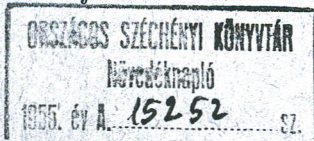
Szemet-szívet gyönyörködtető, ínycsiklandozó látvány a bársonyos külsejű, piros-lilás és sárga színben mosolygó zamatos őszibarack. A távolkeletről, Kínából és Perzsiából hozzánk érkezett jövevény meghonosodása óta egyike a legkedveltebb gyümölcsainknek. Frissen vagy konzerv alakjában mindenkor nagyon becses.

2. kép

Bár százados múltja van már hazánkban, gyümölcsstermesztésünkben még nem kapta meg a méltó helyét. Még mindig főként házi kertekben található, mint dédelgetett idegen kiválóság. Pedig megérdemli, hogy nagy méretekben foglalkozunk vele. A jellegzetes őszibaracktermő vidékeken, a Budai-hegység, a Mecsek-hegység napsütötte lankáin, és a Szeged-környeki homokon, néhány állami gazdaság, termelőszövetkezet és egyéni termelő többholdas területen termel őszibarackot.

3. kép

Szőlőinkben csaknem mindenütt megtalálható a magról kelt apró, csupamag, bundás, szőrös gyümölcsöt termő csúnya, seprőszerű őszibarackfa. Ez tehát azt jelenti, hogy ahol a szőlő megtermel, ott őszibarack is termelhető. Így azonban ne termeljünk őszibarackot, mert az értéktelen, selejtes gyümölcsből az országnak és a termelőnek nem haszna, hanem kára van. A nagy gyümölcsű, nemes őszibarackfajták termelése azonban a nagy és kis-



üzemi gazdaságban egyaránt kifizető, annál is inkább, mert a telepítés után 3—4 év múlva már számottevő termést ad. A szárazabb talajokon általában jól díszlik, de legjobban kedveli a mérszben szegény, meleg talajokat.

4. kép

Nálunk az őszibarack leghasználatosabb alanya a keserű mandula, amely a szárazabb természetű meleg, kötöttebb agyagos talajokon jó fejlődésű és hosszú életű fát nevel. Mind a barack, mind a mandula magot a faiskolába, vagy az állandó helyére történő elvetés előtt a csirázás meggyorsítása céljából ládába, vagy a szabad földbe homok vagy porhanyó föld közé el kell rétegezni.

A mandula erős karógyökeret és kevés oldalgyökeret hoz. Hogy a leendő fa erőteljes és sok oldalgyökeret neveljen, a rétegzés alatt kifejlődött 3—4 cm-es csiragyökeret a felszedéskor vissza kell csípni.

5. kép

Íme az eredmény. A baloldalon látható csemete gyökerét nem metszették vissza. Alig van oldalgyökere. A visszametszés után erőteljes, dús gyökérszövet fejlődött.

6. kép

Az őszibarack tömeges szaporítása a faiskolában történik. A tavasszal kiültetett, előcsiráztatott mandulamagból augusztus—szeptember hónapra erőteljes csemete lesz.

7. kép

Hazánkban az őszibarack oltása kizárólag alvószemzéssel történik. Végrehajtása gyors és kevés munkával jár. A siker alapfeltétele a jó szemzőhajtás. Csak a legszebb gyümölcsöt termő és kívánt fajtának mindenben megfelelő fákról szedjük szemzőhajtást. Legjobbak a hosszú, karcsú, egyenként álló rügyek, amelyekből biztosan szép hajtás és oltvány nevelhető fel.

8. kép

Az alvószemzés ideje általában augusztus—szeptember hónap. A szemzés fárasztó munka, nagy figyelem és kezűgyesség kell hozzá. Az elkészítetű szemzőhajtásokról — éles késsel — a szemet a héjjal együtt úgy vágjuk le, hogy a hék hosszúsága a szem alatt és felett 1—1 cm, az egész pajzs tehát 2 cm hosszú legyen. A szem lemetszésénél a pajzson kevés farész is maradjon. A lemetszett pajzsot a rajta lévő rövid levéllyel a bal kézbe vesszük, azután az alanyon a feltisztogatott gyökérnyak felett a héjon egy T-alakú bemetszést készítünk, majd a szempajzsot felülről lefelé a szemzőkéssel fellazított hék alá toljuk úgy, hogy az a függőleges metszésnek a közepén legyen. Ezután a szemzést raffiával szorosán bekötözzük úgy, hogy a szem szabadon maradjon.

9. kép

Az ügyes szemző az utána haladó kötözövel együtt naponta 1000—1500 szemzést is elkészít. A raffiát nem szabad megnedvesíteni, mert száradáskor a kötés megtágul, ami a megeredést bizonytalanná teszi. A lemetszett pajzsot szájba venni nem szabad.

10. kép

A mandulába oltott őszibarack gyorsan megered. A szemzés helye néhány nap múlva duzzadni kezd. 3—4 nap múlva az oltványokat át kell vizsgálni és a köteléket meg kell lazítani.

Tavasszal, fakadás előtt az alanyokat a szemzés felett 10—15 cm magasan kacorkéssel, vagy ollóval visszavágjuk, a csapon lévő rügyeket eltávolítjuk. Amikor a nemes hajtás arasznyi hosszúra nő, a csaphoz kötjük, hogy biztosítsuk a függőleges növést és a gyenge hajtást a viharok kártételétől megóvjuk.

11. kép

Kedvező időjárás mellett a szemzések július közepére megerősödnek, megfásodnak. A csapokat minél előbb távolítsuk el, hogy a vágási sebek őszre behegedjenek. A sebek behegedését megkönnyítjük azzal, hogy a levágott csapok helyét porhanyó

földdel feltöltjük. A helyesen kezelt faiskolában július—augusztus hónapra az erőteljes őszibarack-csemeték dús lombot fejlesztenek.

12. kép

A nemes hajtásokat már a faiskolában a meghagyandó törzsmagasságig visszacsípjuk. A visszakurtítás után fejlődő másodrendű hajtásokból neveljük fel a kehely alakú korona alapját képező 3 erőteljes hajtást. Amikor az oltványok lombjuk egy részét lehullatják, vagy a lomb az oltványról kézzel könnyen lehúzható, az oltványokat a faiskolából kiszedjük és ha ősszel nem ültetjük állandó helyükre, télire elvermeljük.

13. kép

A gyümölcsfa termőképességét nagyban befolyásolja a térszükséglet helyes megállapítása. Az őszibarack gazdaságos távolsága 4—5 méter. Az ültetést hármas, négyes és ötös kötésben végezhetjük. Üzemi gyümölcsösben figyelemmel kell lenni a gépi művelésre. Jó minőségű talajban a gödröt 60—70 cm mélyre, 100—120 cm szélesre ássuk. Ültetésre ugyanazt a földet használjuk, amit a gödörből kiástunk. A gyökérzet köré a felső termékeny földet rakjuk. Legjobb az őszi ültetés. Ehhez már a nyár végén ássuk ki a gödröket. A szabályos ültetéshez az egyenes sorok biztosításához használjunk ültető deszkát. Az oltványt olyan mélyen ültessük, amilyen mélyen a faiskolában volt. Az ültetés után a fa tövét feltétlenül kupacoljuk fel.

14. kép

Tavasszal a fa tövéről a kupacot széthúzzuk és az oltványokat visszavágjuk.

15. kép

Az őszibarackfa csak a kehely alakú koronán hoz szép termést. Ezért a sudárosan fejlődő korona fővezérágát el kell távolítani. Ha oldalágas csemetét ültetünk ki, tavasszal a fa törzsén lévő oldalágakat 40—60 cm magasságig től eltávolítjuk. A törzsmagasság közelében lévő 3—4 ágat pedig kifelé álló rügyre visszametsszük.

16. kép

Az állandó helyére kiültetett és ott tavasszal alakító metszésben részesített fa őszig erőteljes hajtásokat nevel. A sok hajtórügy sűrű koronát nevel. A felesleges hajtásokat tehát el kell távolítani. A befelé növény hajtásokat 4—5, a felfelé növényeket 10—12 levélre visszakurtítjuk.

17. kép

A második év tavaszán a vezérvesszőket erősségükhöz mérten felére vagy kétharmadára, a kifelé álló rügyre visszametszjük. Ügyeljünk arra, hogy a vezérvesszők lehetőleg egyenlő magasságúak legyenek.

18. kép

A harmadik év tavaszán már sok vesszőt nevelő 5—6 oldalágú fánk van. Ennek metszése már nagyobb figyelmet kíván.

19. kép

A vezérvessző oldalrügyeiből kinőtt vesszőket felváltva 2 hajtórügyre, vagy 6—8 hajtórügyre metsszük. A befelé növényeket a két alsó rügynél metsszük vissza. A vezérvesszőket ismét fél, vagy egy-kétharmad hosszúságra visszavágjuk.

20. kép

A kiültetést követő harmadik alakító metszés után kialakul a fa véglegesnek mondható korona-váza. Sohase feledjük el, hogy az alakító metszés a fa egész életét, fejlődését, termékenységet befolyásolja. Az erőteljes, arányos oldalágak jól bírják majd a termést, a korona szabályos lesz, a levélzet és a gyümölcs elegendő napfényt és levegőt kap.

21. kép

A kátlan alakúra nevelt őszibarackfa nagyszámú erőteljes vesszőt nevelt a negyedik tavaszra. A bő termésnek megvan az alapja.

22. kép

Az őszibarackfa a negyedik évi metszés után megkapta végleges formáját.

23. kép

A szakszerűen kezelt őszibarackfa szép látvány, gazdag igéret.

24. kép

Az egészséges fiatal fán már a harmadik-negyedik évben megjelenik a gyümölcs. Ez a termés még nem számottevő, de biztató jel.

25. kép

Az ötödik évtől kezdve megkezdődik a termést szabályozó metszés. Az őszibarackfa, eltérően a többi gyümölcsfa-féléktől, csak rendszeres metszéssel ad kielégítő termést. A fa csak akkor lesz hosszú életű, ha az őszibarack *metszési szabályait pontosan betartjuk*. Ellenkező esetben az őszibarackfa hamar felkopaszdik, silány gyümölcsöt terem.

26. kép

A *szakszerű metszés* elsajátításához ismernünk kell az őszibarackfa részeit, a különböző rendeltetésű vesszőket és rügyeket. Az őszibarackfa, mint minden más gyümölcsfa, növekedését tavasszal, a megnyúlt leveles hajtásokkal biztosítja. A levélnyel tövéből kinőtt karcsú hajtórügyekből lesznek az oldalhajtások. A legszebb termés a zömök, ceruzavastagságú vesszőkön lesz, amelyeken a duzzadt, hasas rügyek ülnek. Ezeket teljes, vagy egyes termővesszőknek nevezzük. Vannak olyan vesszők is, amelyeken a rügyek kettésével, vagy egyenként ülnek. Legértékesebbek az úgynevezett „bokrétanyársokon” ülő rügyek. A hajtó és termő rügyek alapos ismerete igen fontos ahhoz, hogy a termőre metszést helyesen végezzük el.

27. kép

Az őszibarack termését az egyéves vesszón érleli meg. Amennyik vessző termést hozott, a következő tavasszal a csúcsán hoz hajtást, a letermett rész meddő marad, felkopaszodik. A felkopaszodást megakadályozni nem tudjuk, az úgynevezett váltómetszéssel azonban a felkopaszodást lassítjuk. Ezért alkalmazuk a váltómetszést, amelynek lényege a termésszabályozás mellett az is, hogy a termést az oldalvezérágakhoz minél közelebb kényszerítsük.

A vesszők közül az alsót rövidebb, a felsőt hosszabb csapra metsszük. A termővesszőket, amelyeken a páros, vagy hármas termőrügyek vannak, 6—8 rügyre, a termőrügyeket nem hozó vesszőket 2—3 hajtórügyre metsszük vissza. A termővesszőn 3—4 gyümölcs, a hajtóvesszőn 2—3 hajtás fejlődik.

28. kép

Aki egyszer jól megfigyeli ezt a munkát, könnyen eligazodik az őszibarackfa metszésében. Ha a villás elágazásokat helyesen kialakítjuk, a következő években már nem okoz fejtörést a váltómetszés.

29. kép

A szakszerűen kezelt őszibarackfa gyönyörű virággal, gazdag terméssel hálálja meg a gondos munkát.

30. kép

Idővel a rendszeresen metszett őszibarackfa is felkopaszodik. Alsó vesszőit, gallyait elveszti, hajtásokat, gyümölcsöt csak a korona tetején hoz. A felkopaszodott fákat ifjítással tesszük termővé. Az oldalvezérágakat egyharmad, egynegyed vagy még ennél is rövidebbre vágjuk vissza. A visszavágás mértéke a fa életképességétől függ. Az idősebb farészeken szunnyadó, rejtett rügyekből néhány év alatt ismét dús, lombos, bőven termő korona lesz.

31. kép

Az ifjítást a letermés után, lombohullás előtt végezzük, amikor a fa növekedése már szűnőben van. Törekedjünk arra, hogy a visszavágott, idősebb ágakon minél több hajtás maradjon. A sebhelyeket fémentes festékkel óvjuk a hirtelen beszáradástól, behasadástól és a téli fagyok kárttevésétől.

32. kép

Még a 20 éves őszibarackfa sem reménytelen. Ha idejében megfiatalítjuk, 5—6 évig ismét jól terem.

33. kép

Az ifjítás után 3—4 év múlva, 25—30 kg barackot is terem az öreg fa.

34. kép

Az egészséges őszibarackfán tavasszal sok felesleges hajtás is fejlődik. A dús lombzat között fejlődő gyümölcstől a levegőt, napfényt eltakarja, s mivel a jövő évi termés szempontjából sincs rájuk szükség, a táplálékot feleslegesen szívják. Ezért már május közepén a hajtásokat meg kell válogatni. Ha ikerhajtások indulnak a vezérhajtásnak, a gyengébbet el kell távolítani. A kettes, vagy hármas hajtásokból mindig csak egyet hagyjunk meg.

35. kép

Metszük ki a korona belseje felé növe sűrűn elálló és letermett részeket.

36. kép

Fontos nyári munka az augusztus végén, szeptember elején végzendő zöldmetszés is. Azokat a vesszőket, amelyekről az idén a termést leszedtük, eltávolítjuk úgy, hogy az ághoz minél közelebb egy-két erős hajtás maradjon. Ez lesz a jövő évi termővessző. A zöldmetszés után megmaradó vesszők több napfényt kapnak, a termőrügyek jobban kifejlődnek.

37. kép

A szatymazi mezőgazdasági szakkör tagjai közösen tanulmányozzák az őszibaracktermesztés legfontosabb munkáit. Időnkint kocsikön . . .

38. kép

kerékpárokon több kilométerre is elmennek egy-egy szakszerűen kezelt őszibarackosba . . .

39. kép

és közös tapasztalatcserén beszélnek meg a legjobban bevált módszereket, az elért jó eredményeket. A szatymaziak az Alföldön már régóta híres őszibaracktermesztők.

40. kép

A jó talajba ültetett, szakszerűen kezelt őszibarackfa a negyedik-ötödik évtől kezdve rendszeresen terem, évről-évre több termést hoz. Bár a többi gyümölcsfához viszonyítva az őszibarackfa rövid életű, értékes gyümölcseivel a ráfordított munkát és költséget a rövidebb idő alatt is visszafizeti.

41. kép

Aligha van szomorúbb látvány, mint az elhanyagolt, elgyomosodott gyümölcsös. Az ilyen kertek az őszibarackfa két nagy ellenségének, a levéltetűnek és a levélfodrosodást okozó gombabetegségnek a legalkalmasabb tenyésztelepei.

42. kép

Az elhanyagolt gyümölcsösben az értékes gyümölcsfa hamar kipusztul. A korai felkapaszkodás után gyorsan bekövetkezik a teljes pusztulás.

43. kép

A levéltetvek és a levélfodrosodást okozó gombák spóráinak milliárdjai találhatóak ezen az egy ágon is. Az ilyen fa évekig megsínyli a hanyagságot.

44. kép

A levélfodrosodás ellen télen 2%-os, pirosbimbós állapotban 1%-os bordóilével, nyáron kéntartalmú szerekkel, a levéltetvek ellen télen téli higítású mézskénlével, nyáron nikotinoldattal permetezzünk. A tetű elleni permetezést áztatásszerűen végezzük.

45. kép

Az őszibarackfa igen sok gyümölcsöt köt. Annyit, hogy azt rendes körülmények között nem képes megfelelő nagyságú, szép, zamatos gyümölcse kifejleszteni. Amilyen fontos a fa helyes ültetése és kezelése, éppen olyan szükséges a keltetésénél nagyobb mennyiségben kötött fölös számú gyümölcsöknek a megritkítása is.

Egy-egy termővesszőn 3—4 gyümölcsöt hagyjunk, csak akkor lesz szép formás, zamatos és értékes gyümölcsünk. Ezen az ágon fele gyümölcs is elegendő.

46. kép

Ezen az ágon is éppen kétszerese van, mint kellene. Többet ér a 3 nagy, mint a 6 kis barack.

47. kép

Nemcsak az idei gyümölcs értéke csökken a túlszűfolt fán, hanem a jövő évi termés is. Aki a ritkítást elmulasztja, már a következő évre is előre megkárosítja önmagát.

48. kép

Az egyenletesen meghagyott gyümölcs egyforma nagyságú, színeződésű lesz. Értékesebb, mint a vegyes nagyságú, sok apró és kevés nagy gyümölcs.

49. kép

A szakszerűen kezelt, gondosan ápolt Champion őszibarackfán 30—35 dekás gyümölcsök is teremnek.

50. kép

A gondos, odaadó munka meghozta gyümölcsét. A szakszerűen kezelt őszibarackfa értékes gyümölcscsel fizeti vissza a jó bánásmódot. A korai őszibarack már július végén, augusztus elején jó jövedelmet hoz a termelőnek. Az őszibaracknak egyik hátránya, hogy a szállítást nem bírja. Puha húsa könnyen benyomódik, az ütődés vagy nyomás helyén gyorsan romlásnak indul. A szedést és a szállítást igen kíméletesen végezzük, mert ha erre nem vigyázunk, egész évi gondos munkánk kárbaveszett.

51. kép

A Budai-hegyeken, Pécssett a Mecsek oldalán, a balatoni dombok lejtőin és a Szeged-környéki őszibarackosokban beérett a zamatos őszibarack.

52. kép

A Mányi Állami Gazdaságban gyorsan telnek a szedőládák.

53. kép

Szép termést hoztak a nagytétényi, diósi, törökbálinti, budaórsi házikertek őszibarackfái is.

54. kép

Elindul az őszibarack azokba a városokba, falvakba, ahol csak kevés terem belőle.

55. kép

A magyar föld egyik értékes kincse, a zamatos őszibarack eljut a külföldi városokba is.

56. kép

Itthon és hazánk határain túl minden évben várva-várt gyümölcs a kitűnő zamatú, híres magyar őszibarack.



Felelős kiadó: F. M. Propaganda Igazgatóság vezetője.

4077 — Szikra Lapnyomda Budapest — Felelős vezető: Kulcsár Mihály.